

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 364/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Monikou Kozákovou, advokátkou, Werferova 1, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. K3-9 Em 8/2019 (predtým Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 8/2019) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 18 Em 1/2019, sp. zn. 18 Em 10/2019, sp. zn. 18 Em 2/2019, sp. zn. 18 Em 3/2019, sp. zn. 18 Em 3/2020, sp. zn. 18 Em 4/2019, sp. zn. 18 Em 4/2020, sp. zn. 18 Em 5/2019, sp. zn. 18 Em 5/2020, sp. zn. 18 Em 6/2019, sp. zn. 18 Em 6/2020, sp. zn. 18 Em 7/2019, sp. zn. 18 Em 8/2019, sp. zn. 18 Em 8/2020, sp. zn. 18 Em 9/2020, sp. zn. 19 Em 1/2020, sp. zn. 19 Em 10/2020, sp. zn. 19 Em 11/2019, sp. zn. 19 Em 12/2019, sp. zn. 19 Em 13/2019, sp. zn. 19 Em 14/2019, sp. zn. 19 Em 15/2019, sp. zn. 19 Em 16/2019, sp. zn. 19 Em 17/2019, sp. zn. 19 Em 19/2019, sp. zn. 19 Em 2/2020, sp. zn. 19 Em 20/2019, sp. zn. 19 Em 21/2019, sp. zn. 19 Em 22/2019, sp. zn. 19 Em 23/2019, sp. zn. 19 Em 24/2019, sp. zn. 19 Em 25/2019, sp. zn. 19 Em 26/2019, sp. zn. 19 Em 28/2019, sp. zn. 19 Em 3/2020, sp. zn. 19 Em 4/2020, sp. zn. 19 Em 5/2019, sp. zn. 19 Em 5/2020, sp. zn. 19 Em 6/2019, sp. zn. 19 Em 6/2020, sp. zn. 19 Em 7/2019, sp. zn. 19 Em 8/2020, sp. zn. 19 Em 9/2020, sp. zn. 9 Em 10/2019, sp. zn. 9 Em 11/2019, sp. zn. 9 Em 12/2019, sp. zn. 9 Em 13/2019, sp. zn. 9 Em 14/2019, sp. zn.

9 Em 16/2019, sp. zn. 9 Em 5/2019, sp. zn. 9 Em 6/2019, sp. zn. 9 Em 7/2019, sp. zn. 9 Em 8/2019, sp. zn. 9 Em 9/2019, ktoré sú v súčasnosti vedené na Mestskom súde Košice (ďalej len „mestský súd“) v spoločnom konaní vedenom pod sp. zn. K3-9 Em 8/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 66 500 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde boli pod už uvedenými spisovými značkami vedené konania o výkon rozhodnutia – rozsudku Okresného súdu Michalovce č. k. 15 P 316/2012-112 z 3. júla 2013 v časti týkajúcej sa úpravy styku s maloletým [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloleté dieťa“) iniciované na základe návrhov sťažovateľa (otca maloletého dieťaťa) proti povinnej [REDAKOVANÉ] (matke maloletého dieťaťa). Konania boli pôvodne vedené na Okresnom súde Trebišov, z dôvodu vylúčenia jeho sudcov bola vec prikázaná Okresnému súdu Michalovce a následne z dôvodu vylúčenia sudcov tohto súdu pre ich zaujatosť na základe uznesenia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 NcC 3/2019-107 z 18. marca 2019 bolo napadnuté konanie vedené od 13. mája 2019 na okresnom súde a v súčasnosti prebieha na mestskom súde.

3. Okresný súd uznesením č. k. 9 Em 8/2019-119 zo 16. decembra 2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť 3. januára 2020, spojil návrhy sťažovateľa v konaniach vedených pod sp. zn. 9 Em 5/2019, sp. zn. 9 Em 6/2019, sp. zn. 9 Em 7/2019, sp. zn. 9 Em 9/2019, sp. zn. 9 Em 10/2019, sp. zn. 9 Em 11/2019, sp. zn. 9 Em 12/2019, sp. zn. 9 Em 13/2019, sp. zn. 9 Em 14/2019, sp. zn. 9 Em 16/2019, sp. zn. 19 Em 5/2019, sp. zn. 19 Em 6/2019, sp. zn. 19 Em 7/2019, sp. zn. 19 Em 11/2019, sp. zn. 19 Em 12/2019, sp. zn. 19 Em 13/2019, sp. zn. 19 Em 14/2019, sp. zn. 19 Em 15/2019, sp. zn. 19 Em 16/2019, sp. zn. 19 Em 17/2019, sp. zn. 19 Em 19/2019, sp. zn. 19 Em 20/2019, sp. zn. 19 Em 21/2019, sp. zn. 19 Em 22/2019, sp. zn. 19 Em 23/2019, sp. zn. 19 Em 24/2019, sp. zn. 19 Em 25/2019, sp. zn. 19 Em 26/2019, sp. zn. 19 Em 28/2019, sp. zn. 18 Em 1/2019, sp. zn. 18 Em 2/2019, sp. zn. 18 Em 3/2019, sp. zn. 18 Em 4/2019, sp. zn. 18 Em 5/2019, sp. zn. 18 Em 6/2019, sp. zn. 18 Em 7/2019, sp. zn. 18 Em 8/2019, sp. zn. 18 Em 10/2019 a sp. zn. 9 Em 8/2019 do spoločného konania vedeného pod sp. zn. 9 Em 8/2019.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 18 Em 6/2020 z 25. marca 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 6. mája 2020, boli spojené návrhy sťažovateľa v konaniach vedených pod sp. zn. 18 Em 6/2020 a sp. zn. 9 Em 8/2019 do spoločného konania vedeného pod sp. zn. 9 Em 8/2019.

5. Uznesením okresného súdu č. k. 9 Em 8/2019-124 zo 7. apríla 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. mája 2020, boli spojené návrhy sťažovateľa v konaniach vedených pod sp. zn. 19 Em 2/2020, sp. zn. 19 Em 3/2020, sp. zn. 19 Em 4/2020, sp. zn. 19 Em 5/2020, sp. zn. 19 Em 6/2020, sp. zn. 19 Em 8/2020, sp. zn. 19 Em 9/2020, sp. zn. 18 Em 4/2020, sp. zn. 18 Em 5/2020, sp. zn. 18 Em 8/2020, sp. zn. 18 Em 9/2020 a sp. zn. 9 Em 8/2019 do spoločného konania vedeného pod sp. zn. 9 Em 8/2019.

6. Uznesením okresného súdu č. k. 9 Em 8/2019-130 z 22. októbra 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 2. novembra 2020, okresný súd spojil návrhy sťažovateľa v konaniach vedených pod sp. zn. 19 Em 10/2020 a sp. zn. 9 Em 8/2019 do spoločného konania vedeného pod sp. zn. 9 Em 8/2019.

7. Výkon rozhodnutia bol nariadený uznesením okresného súdu č. k. 9 Em 8/2019-182 z 30. septembra 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. novembra 2022.

8. Uznesením okresného súdu č. k. 9 Em 8/2019 z 25. januára 2023 bolo konanie o výkon rozhodnutia zastavené. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie, o ktorom v súčasnosti rozhoduje krajský súd pod sp. zn. 8 Cop 131/2023, pričom do dňa predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo v odvolacom konaní rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedol, že k spojeniu vecí došlo až po niekoľkých mesiacoch viacerými uzneseniami, pričom až do vydania uznesení o spojení vecí neboli vykonané žiadne procesné úkony. Samotné vydanie uznesení o spojení vecí sťažovateľ nepovažuje za úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci.

10. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že výkon rozhodnutia bol nariadený až 30. septembra 2022, teda po viac ako 3 rokoch a 4 mesiacoch, napriek tomu, že konajúci súd mal vedomosť o tom, že v danej veci ide o dlhodobý pretrvávajúci problém spočívajúci v tom, že otcovi je opakovane a nepretržite upieraný styk s maloletým dieťaťom. Na konajúci súd dochádzali pravidelne návrhy na výkon rozhodnutia zo strany otca (50 vecí) a konajúci súd mal vedomosť o tom, že už v roku 2015 riešil výkon rozhodnutia na návrh otca v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em 1/2015.

11. Okresný súd bol však nečinný, nekonal rýchle a bez zbytočných prietáhov, keďže nevykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu veci okrem výsluchu rodičov 30. septembra 2022, keď bol výkon rozhodnutia nariadený.

12. Sťažovateľ je toho názoru, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá a o vznik zbytočných prietáhov v napadnutom konaní sa svojím správaním nepričinil. Zároveň poukázal na skutočnosť, že predsedníčke okresného súdu adresoval sťažnosť na prietahy v konaní, ktorá ju vyhodnotila ako dôvodnú.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré majú byť spôsobené nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP

v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

16. Konanie o výkon rozhodnutia o úprave styku s maloletým dieťaťom tvorí bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, no v súlade s judikatúrou ESLP patrí do skupiny tzv. citlivých konaní, ktorým by mali všeobecné súdy venovať zvýšenú pozornosť. Osobitná procesná zložitosť konkrétnej veci je indikovaná tým, že sťažovateľ (otec maloletého dieťaťa) od postúpenia veci okresnému súdu v pravidelných časových intervaloch podával opakovane nové návrhy na výkon rozhodnutia, ktoré musel okresný súd pred samotným meritórnym rozhodovaním o výkone rozhodnutia spájať do spoločného konania.

17. Druhým kritériom je správanie sťažovateľa. Ústavný súd konštatuje, že sa nestotožňuje s tvrdením sťažovateľa, že svojím správaním neovplyvnil dĺžku napadnutého konania. Ústavný súd je, naopak, toho názoru, že celková dĺžka konania bola výrazne ovplyvnená procesnou aktivitou sťažovateľa, ktorý opakovane podával okresnému súdu nové návrhy o výkon rozhodnutia (celkovo 54 návrhov). Sťažovateľ má, samozrejme, na podávanie týchto návrhov právo, ale vzhľadom na jeho zastúpenie kvalifikovaným právnym zástupcom, ako aj jeho vlastné právnické vzdelanie sťažovateľ mohol predpokladať, že jeho procesná aktivita bude v konečnom dôsledku kontraproduktívna a celková dĺžka konania sa tým, naopak, predĺži.

18. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že v súlade s platnou judikatúrou ESLP sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220). Z uvedeného dôvodu ústavný súd obdobie od postúpenia veci okresnému súdu (13. mája 2019) až do vydania posledného uznesenia o spojení konaní do spoločného konania (22. októbra 2020) nezapočítal na zodpovednosť okresného súdu.

19. Posledným kritériom, ktoré ústavný súd hodnotí pri posudzovaní zbytočných prietahov v postupe všeobecného súdu, je jeho postup. Konanie je vedené na okresnom súde od 13. mája 2019, pričom okresný súd musel najskôr vzhľadom na bohatú procesnú aktivitu sťažovateľa postupne spájať jednotlivé návrhy na výkon rozhodnutia do spoločného konania (pozri body 3 až 6 tohto uznesenia). Ústavný súd nesúhlasí s názorom sťažovateľa, že uvedená procesná aktivita nesmerovala k meritórnemu rozhodnutiu. Postup okresného súdu spočívajúci v spájaní sťažovateľových návrhov do spoločného konania hodnotí, naopak, ako efektívny.

20. Okresný súd 12. novembra 2020 vyzval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trebišov (ďalej len „úrad práce“) na poskytnutie písomnej správy o priebehu a realizácii styku otca s maloletým dieťaťom a zároveň doručil návrhy sťažovateľa na vyjadrenie povinnej (matke maloletého dieťaťa), ktoré bolo doručená okresnému súdu 23. decembra 2020. Obdobné výzvy uskutočnil okresný súd ešte 4. mája 2021 a 2. júna 2022. Na výzvy reagoval úrad práce v lehote určenej súdom. Následne sa 2. septembra 2022 konal informatívny výsluch oprávneného a 30. septembra 2022 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením č. k. 9 Em 8/2019-182 nariadil výkon rozhodnutia. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 9. novembra 2022. Po nadobudnutí právoplatnosti okresný súd 16. novembra 2022 a 16. januára 2023 adresoval úradu práce výzvy o priebehu realizácie styku, na ktoré úrad práce kladne odpovedal v lehotách stanovených súdom. Následne okresný súd

uznesením č. k. 9 Em 8/2019 z 25. januára 2023 konanie zastavil. Sťažovateľ podal 9. februára 2023 proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie. Okresný súd po vykonaní nevyhnutných procesných úkonov predložil spisovú dokumentáciu krajskému súdu 12. mája 2023 na rozhodnutie o odvolaní.

21. Nadväzujúc na už uvedené, ústavný súd konštatuje, že okresný súd mohol v špecifikovanom období realizovať uvedené procesné úkony v kratších časových intervaloch. Zároveň však konštatuje, že z pohľadu ústavného súdu je jeho postup ešte na hranici ústavnej akceptovateľnosti. Pri rozhodovaní ústavného súdu zohral veľmi dôležitú úlohu aj fakt, že okresný súd nariadil výkon rozhodnutia 30. septembra 2022, pričom uznesenie nadobudlo právoplatnosť 9. novembra 2022, teda 6 mesiacov pred podaním ústavnej sťažnosti.

22. Ústavný súd v danej súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej podstatou a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

23. Berúc do úvahy všetky už uvedené skutočnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na to, že sťažovateľ namietal údajné porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy výlučne zbytočnými prietahmi v napadnutom konaní, ústavný súd uzatvára, že v dôsledku argumentačného prepojenia daných práv odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

25. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu